

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної
торгівлі громадянам»

1. Мета

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі громадянам» розроблено з метою оновлення правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі та приведення їх у відповідність до законодавства України.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Постанову Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 року № 1089 (далі – постанова № 1089) «Про затвердження Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі» прийнято для виконання вимог Митного кодексу України від 11 липня 2002 року № 92-IV, який втратив чинність, а останні зміни до постанови № 1089 та Правил продажу товарів магазинами безмитної торгівлі, затверджених нею, внесено ще в листопаді 2012 року, невдовзі після набрання чинності новим Митним кодексом України.

У зв'язку з цим постанова № 1089 та затвержені нею Правила продажу товарів магазинами безмитної торгівлі (далі – МБТ) потребують оновлення та актуалізації їх положень з урахуванням змін у чинному законодавстві.

Так, 01 жовтня 2022 року набрав чинності Закон України від 15 серпня 2022 року № 2510-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яким запроваджено новий для України механізм, аналогічний тому, що функціонує в ЄС, щодо видання рішень митними органами, чим було регламентовано права та обов'язки посадових осіб митних органів і посадових осіб підприємств під час розгляду заяви підприємства, оцінки відповідності та моніторингу відповідності, а також правила внесення змін, перегляду, скасування, анулювання рішень та застосування «права бути почутим».

Законом України від 10 серпня 2023 року № 3326-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо протидії незаконному обігу тютюнових виробів» встановлено тимчасові обмеження на обсяг продажу МБТ тютюнових виробів та алкогольних напоїв одній особі протягом однієї доби, а також відповідальність за порушення цих обсягів та зобов'язано Уряд затвердити порядок обміну інформацією між Державною прикордонною службою України, Державною податковою службою України, Державною митною службою України та суб'єктами господарювання, що мають дозволи на відкриття та експлуатацію МБТ, щодо реквізитів паспортних

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000065FC2E0040E6D700

Підписувач Марченко Сергій Михайлович

Дійсний з 16.08.2024 11:33:06 по 16.08.2026 11:33:06

Міністерство фінансів України

34040-07-61/9736 від 03.04.2025

документів громадян – покупців алкогольних напоїв та тютюнових виробів у МБТ.

Слід зазначити, що Правила продажу товарів МБТ регулюють відносини досить вузького кола підприємств. Станом на вересень 2024 року у реєстрі МБТ, який веде Державна митна служба України відповідно до частини першої статті 415 Митного кодексу України (далі – Кодекс), перебувають 38 МБТ, утримувачами яких є 12 підприємств і яким надано дозволи на відкриття та експлуатацію МБТ.

Окрім цього, під час практичної реалізації Правил продажу товарів МБТ, які застосовуються митними органами та підприємствами, виявлено нерегульовані питання режиму роботи, продажу товарів без видачі розрахункового документа, маркування товарів у допоміжних приміщеннях МБТ, відсутності уніфікованої етикетки для маркування товарів у МБТ, присутності посадових осіб митного органу під час інвентаризації, доступності для перевірки первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку (облікові реєстри) МБТ тощо.

Пунктом 11 Правил продажу товарів МБТ передбачено, що вид і метод маркування товарів затверджує керівник митного органу, в зоні діяльності якого відкрито магазин. На сьогодні МБТ маркують товари шляхом нанесення на них етикеток різних за розміром та наявною в них інформацією. Так, 6 утримувачів МБТ із 12 мають магазини на різних митницях, маркують товари в кожному МБТ різними етикетками, що створює додаткові витрати для таких утримувачів.

З метою уніфікації маркування товарів у МБТ, мінімізації можливих фінансових та часових витрат утримувачів МБТ на здійснення маркування, полегшення ідентифікації товарів у МБТ, що посилить дієвий контроль за діяльністю МБТ, проектом Правил продажу товарів МБТ громадянам запропоновано затвердити форму етикетки для маркування товарів у МБТ.

Слід зазначити, що Законом України від 22 серпня 2024 року № 3926-IX «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу», який набирає чинності 19 квітня 2025 року, передбачено зміни до частини четвертої статті 404 Кодексу, відповідно до яких об'єкти підприємств, зазначені в дозволі на провадження експлуатації МБТ, повинні бути облаштовані системами відеоспостереження.

З урахуванням цього та з метою посилення контролю за діями касирів, вдосконалення обслуговування покупців на касі та підвищення стандартів такого обслуговування, а також вирішення спірних ситуацій з покупцями проектом постанови передбачено встановлення камер на робочих місцях касових зон торговельного залу (залів) у МБТ.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом постанови запропоновано затвердити нові Правила продажу товарів МБТ громадянам та одночасно визнати такою, що втратила чинність, постанову № 1089.

У Правилах продажу товарів МБТ громадянам запропоновано, зокрема:

- визначити умови реалізації товарів МБТ, тобто норми Правил продажу товарів МБТ, яких мають дотримуватися суб'єкти господарювання, що мають дозволи на відкриття та експлуатацію МБТ, стосовно приймання, зберігання, продажу товарів МБТ, роботи та діяльності МБТ, організації та проведення операцій з товарами, документального оформлення їх продажу громадянам;
- конкретизувати сферу торгівлі, у якій МБТ провадять свою діяльність;
- оснастити робочі місця касових зон торговельного залу (залів) відеокамерами;
- затвердити єдину форму етикетки для маркування товарів у МБТ;
- конкретизувати в розрахунковому документі з продажу товару в МБТ обов'язковість вказання реквізиту паспортного документа;
- передбачити можливість присутності митних органів під час проведення інвентаризації товарів у МБТ його утримувачем;
- передбачити зберігання товарів у МБТ так, щоб посадова особа митного органу могла провести їх перевірку.

4. Правові аспекти

У цій сфері суспільних відносин діють Митний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація постанови не потребуватиме фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт постанови не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної; сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проєкт постанови потребує погодження з Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною прикордонною службою України, Державною податковою службою України, Державною регуляторною службою України, а також подання до Міністерства юстиції України для проведення правової експертизи.

7. Оцінка відповідності

У проєкті постанови відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;
стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проект постанови не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

Проект постанови потребує визначення доцільності проведення антикорупційної експертизи Національним агентством з питань запобігання корупції.

8. Прогноз результатів

Прийняття постанови забезпечить здійснення в МБТ торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами з урахуванням останніх змін в податковому та митному законодавстві, що дозволить одночасно і спростити продаж товарів у МБТ і удосконалити контроль за їх продажем, а також мінімізувати можливі непорозуміння між підприємствами та митними органами під час експлуатації МБТ, виконання митних формальностей щодо товарів, які поміщуються у митний режим безмитної торгівлі, протягом строку перебування товарів у цьому митному режимі та під час його завершення.

Міністр фінансів України

Сергій МАРЧЕНКО

_____ 2025 р.